

EN MEIERIMANN I KRIGEN

Meieribestyrer Harald Husebyes krigsopplevelser

Barnas beretning Del 2: Krigsår og fangenskap

Ørlandet

En fredelig jordbruksbygd befant seg plutselig i midten av Hitlers planer om et Stor-Tyskland, et "Tusenårsrike". Hitler hadde behov for Norges lange kyst og fremskutte baser der. Trondheim ble gjort til en av det okkuperte Europas sterkest forsvarte byer. Norskekysten utgjorde den nordlige delen av Atlanterhavsvollen.

Hitler hadde også en drøm om en helt ny by på Øysand utenfor Trondheim; Neue Drontheim! Den skulle bygges ved utløpet av Gaula med 250.000 innbyggere; tyske med den rette overbevisning. De skulle betjene krigsmarinens hovedbase i den nordlige del av "Det tredje riket".

I dag ser vi de massive ubåtbunkerne Dora 1 og Dora 2 i Trondheim. Litt forandret utenpå, men fortsatt minnesmerker fra siste krig. Ubåtbunkerne ga beskyttelse for U-båter mens de ble vedlikeholdt og gjort sjøklare med drivstoff og torpedoer.

Trøndelag ble meget viktig i krigføringen og beskyttelse av innseilingen til Trondheim fikk førsteprioritet.

Etterhvert ble det anlagt flere flyplasser. Det ble bygget flyplasser på Lade, Heimdal, Øysanden, Rinnleiret og Ørlandet. Værnes flyplass med sin bedrøvelige historie fra Aprildagene ble utvidet.

Lundahaugen ved Austråt ble bestykket med et kanontårn fra det skadede tyske slagskipet Gneisnau. Det dreibare tårnet hadde tre 28 cm kanonløp og gikk fem etasjer ned i fjellet. De kunne beskytte alle inntrengere i skipsleia til Trondheim og et godt stykke utenfor. Sentralsiktet sto på Lørbern, det høyeste fjellet på Ørlandet. I dag er Austråt Fort et museum.

Ørland flyplass ble påbegynt i 1941 og byggeaktiviteten pågikk til 1944. 8000 mål jord ble rekvirert eller beslaglagt. Over ett hundre og femti

gårdsbruk ble rammet. Husene ble revet og matjorda forsvant under betong og kjempestore hangarbygg. Svære sanduttak ødela jorda i tillegg. Det ble bygget bunkere og luftvernkanonstillinger på nesten hver eneste haug eller fjellknatt på Ørlandet. Det kom opp brakker og leire for de mange tusen tyske soldater som betjente flyplassen og forsvaret av denne. Det kom også mange som søkte arbeid. Det ble en "Klondyke" tilstand med mange lykkejegere som til dels førte et utsvevende liv med fyll og spetakkel. De norske "Brakkebaronene" la seg opp formuer!

Det kom også mange hundre russiske og serbiske krigsfanger som ble tvunget inn i tvangsarbeid under umenneskelige kår. Dødsleire kom opp på Austråt, Uthaug og Hovde. Over 300 ble gravlagt på en egen krigskirkegård ved Ørland kirke. Gravene er senere flyttet til større, samlende krigskirkegårder.*

* De yngre leserne bør lese Arnt Tore Andersens bok: "Krigstid og fangeliv på Ørland 1940 – 45". Den kom ut i Beograd i 1997.

Meieriet

Dette var utsiktene for Ørlandet og Trøndelag da Harald Johannes Husebye, 43 år, kom tilbake til Ørlandet fra krigshandlingene i Namsos. De allierte styrkene forflyttet seg nordover etter bombingene av Namsos. Syd-Norge ble oppgitt. Få uker etter trakk engelskmenn, polakker og franskmenn seg ut av Norge. Uten allierte ble Norge nødt til å kapitulere. Husebye ble dimittert og reiste tilbake til Ørlandet fra Namsos den tredje mai 1940.

Nå begynte arbeidet med å forberede meieriet for krigsårene som måtte komme. Ingen visste hvor lenge.

Melkemengden gikk drastisk ned de første krigsårene og driften av meieriet ble tyngre og vanskeligere, men hele bygdas velstand var avhengig at meieriet tok imot melk og produserte smør og ost. Meieriet var bygdas viktigste og største arbeidsplass. Behovet for meierivarer var umettelig. Husebye så tidlig at det ble livsviktig for meieriet å skaffe kull og andre driftsmidler til drift av meieriet.

Meieriets dampkjele var meieriets "hjerne". Den høye murpipen var Brekstads kjennemerke. Dampkjelen var kullfyrt og den leverte damp og varmtvann til alle pannene for osteproduksjon. Kjelen leverte også damp til en stor dampmaskin som drev en generator for strømproduksjon. Mens det

ennå var mulig sørget Husebye for at store mengder kull ble innkjøpt. Kjempestore hauger av kull bygget seg opp utenfor fyrhuset.

Daglig liv

Det var flere flyangrep mot ubåtbunkerne i Trondheim. Også mot det tyske slagskipet Tirpitz som i en periode hadde søkt tilflukt i Åsenfjorden sammen med sine eskortefartøyer. Engelske og amerikanske fly passerte Ørlandet og ble beskyttet på veien. Fly ble sendt opp for å avskjære bombetoktene. Sivilbefolkningen trengte beskyttelse mot splinter fra bomber og granater. Senger og sofaer ble flyttet ned i kjellere og sandkasser kom opp utenfor kjellervinduene. Vinduene ble dekket til. Ingen lysstripe som kunne hjelpe flyvernes navigering måtte synes.

Husebye hadde også ansvaret for sikkerheten til de ansatte og elevene på meieriskolen.

Vi barna husker at tepper, puter og dyner ble bragt ned i kjelleren. Så satt vi musestille og lyttet til luftverns sirener og kanonskudd; tungt og lett luftvern med hver sin skuddtakt og tunge drønn og granateksplosjoner. Senere tok vi tilflukt i en ostekjeller i meieriet som var bygget mer solid.

Tvangsinnlosjering av tysk hjelpepersonell ble vanlig. Vi hadde to damer innlosjert på gutteværelset i 2den etasje. Sekretærer? De hadde ofte besøk!

Meierisalen, "Ørlands storstue", ble også rekvirert.

Evakuering - Kvikne - Familieberetning

Ettersom Ørlandet kom mer og mer inn i krigshandlinger, med mer eller mindre lovløse tilstander fra både tyske militære og sivile gjestearbeidere, bestemte far at vi skulle evakuere til Kvikne, til mors hjembygd og hennes familie. Mor var ikke enig!

Ikke alle hadde denne muligheten til å forlate Ørlandet.

Vi evakuerte like over julen 1942, tidlig i 1943. Stein var da 7 år, jeg Ragnar 5 og Ellen 3 år. Mor var 36 år. I begynnelsen bodde vi hos bestemor og bestefar på slektsgården der mor var født. Bestefar var poståpner og drev

landhandel og gardsbruk sammen med onkel Erling gift med tante Anne som var utdannet sykesøster. Men vi hadde flere onkler og tanter som drev gardsbruk i Kvikne. Søskenbarna konkurrerte med oss i skiløypa eller hoppbakken, og hvem som fikk mest fisk om sommeren.

Utpå høsten 1943 flyttet vi inn i en nyoppsatt tømmerhytte på bestefars grunn, og bodde der til freden kom i 1945.

Tømmerhytta var opprinnelig en låve fra Inset. Den ble fraktet til Yset og laftet om. Den ble satt opp sommeren 1943. Selve hytta var på ca 65 kvadratmeter og inndelt på tradisjonelt vis; stue, kjøkken, soverom og gang. I tillegg hems over kjøkkenet. Det ble etter hvert lagt inn vann med rørledning fra brønn nede ved Ya, en sideelv til Orkla. Der ble det bygget et lite pumpehus. Selvsagt var det vedfyring i hytta. Flere favner bjørk gikk med hver vinter. Utedo med to seter. Avispapir til tørk, og ukeblader til underholdning. Etter hvert snøfall måtte vi måke oss vei til doen. Snøen la seg ofte i ei stor fonn som vi måtte forsere på veien.

Vintrene i Kvikne var snørike og kalde. Det var lett å forfryse seg. "Neggelbit" var en daglig plage. Adkomst til hytta var ski. Vi ble gode på ski. De brukte vi hver dag. Treski smurt med "Tento 50" og "Tento 17". Den ene var bra på vått føre; den andre ga feste. Parafinvoks eller stearinlys ga gli. I løpet av vintrene ble det arrangert skirenn. Da var det viktig å kaste lua for å vise hvor varmt det ble av alle anstrengelsene. Det gjorde de "Store" som vi beundret.

Jeg husker også basarene og juletefestene. Vi bodde bare 100 meter fra festlokalet. Jeg var så heldig å vinne et furutre på rot. Senere ble den

mønsås på hytta. Gevinstene var vanligvis det folk hadde eller kunne skaffe på gårdene rundt om i bygda; ei halv favn ved, et moselass, ull, osv., og jeg ei furu.

Stein og jeg begynte på skole som var tredelt. Ellen fulgte etter hvert med. Det var ingen tilbud utenom skolen. Men vi slukte bøker. Vi kunne lese ut 2-3 bøker hver uke. Problemet var å få lånt bøker som vi ikke hadde lest før. Jeg var glad i å tegne. Motivene var Krig! Bombefly som ble skutt ned, flyvere i fallskjerm, krigsskip i kamp. Krigen var tilstede uten at vi merket det. Alltid!

Uvisst av hvilken grunn, havnet jeg i slagsmål i 2. klasse. De eldste elevene oppildnet oss og kastet småmynter til oss. Neste dag ble det innkalling til skolebestyreren og retur av pengene. Min proffkarriere tok en brå slutt. Min slagsbror ble senere politimann og kjent visesanger i Prøysenstil.

På hvert gårdskjøkken sto det gjerne en åpen vannstamp med tilhørende vannøse som alle drakk av. Mor likte ikke det. Tuberkulose var vanlig ute i bygda. Under en difteriperiode kjørte vi til Berkåk for å bli vaksinert. Underveis tok det fyr i papirsekkene som var lagt under generatorlokket for tetting. Bråstopp og vi ut. Spennende! Alle biler hadde gassgeneratorer som ble fyrt med "Knott" (korte oretrebitter) eller karbid.

Om sommeren var fising etter bekkeørret det som opptok oss mest. Fiskestang kuttet vi ned fra et selje- eller rognkratt. Mark til agn. Det var vanlig å invitere barn fra storbyen Oslo til sommeropphold med god mat på flere gårder i bygda. Noen var lett lurte. De kunne fiske i flere dager etter en klippfisk som var lagt i bekken til utvanning. De holdt ut oppmuntret av onkel Erling.

Vi hadde det relativt bra, men savnet etter far var stort. Det ble mange tårer! Det var perioder med stor uvisshet. Postgangen kunne være meget variabel. Vi hadde mat nok, men ikke alt var lettfordøyelig. Jeg fikk mavekatarr og fikk resept på fint mel. Noe av melet gikk til småkaker til far.

En uheldig orrfugl fløy på en kraftledning nedenfor hytta i snøfokket en dag. Den ga et velkomment og uventet festmåltid. Men utrolig nok forspiste jeg meg i et bursdagsselskap. Det ble servert det beste som huset hadde. Men en dyptallerken krem ble i meste laget for en guttemage.

Høydepunktet var da vi fikk danskepakker (det samme som Far fikk i fangeleiren i Schildberg). Pakkene inneholdt blant annet putedrops og "Kongen av Danmark". Fristelsen til å prøvesmake var uimotståelig!

Vanligvis merket vi lite til krigen. Riktignok var det en luftvarslingspost oppe på en bakketopp, men de som betjente den var fredelige østerrikere. En gang var det stor razzia. Skolen ble rekvirert og kolonner med kjøretøy sto parkert langs veien. Det gikk rykter om "Slipp" inne på fjellet. Det kom snøstorm og mange av de tyske soldatene kom ned fra fjellet med store frostskafer.

En dag stoppet en bil utenfor butikken til bestefar. Ut steg høyreiste unge menn iført flotte tyske uniformer. De snakket norsk! De var norske! Frontkjempere hvasket vi skrekkslagne.

Verre var uhyggen da tante Anne ble arrestert. Hun var anklaget for å gi illegal medisinsk hjelp til folk som var i dekning eller på flukt. Vi sto på trygg avstand og så hun ble ført inn i en ventende bil av menn i lange sorte skinnfrakker. Gestapo! Bare navnet ga oss skrekk. Etter et kort opphold på Vollan ble hun sendt til Falstad. En beryktet fangeleir i Nord-Trøndelag.

Men den eneste gangen vi var i virkelig livsfare var i fredsdagene i mai 1945. De norske vaktene nede ved brua over Ya kjedet seg og prøveskjøt i en jordvoll nedenfor hytta. En rikosjett boret seg inn i et bjørketre to meter fra hytta. Stein pirket ut kula og med den varme geværkula i hånda gikk Mor til "motangrep"! Det ble slutt på skytingen!

Arrestasjonen

Husebye ble arrestert på Brekstad kai den 25nde juni 1943 nettopp kommet med lokalbåten fra Trondheim. Han hadde vært i Kvikne og feiret Ellens 4-års bursdag. Han ble anholdt etter ordre av Fliegerhorstkommandatur, Ørland, av en tysk oberleutenant. Dette var før den store bølgen av arrestasjoner av norske offiserer som skjedde et par måneder senere.

Han fikk lov til å ta med det mest nødvendige, før han ble sendt til Vollan kretsfengsel, Trondheim, i enecelle. Som politisk fange! Etter noen dager ble han sendt til Grini fortsatt uten påtale eller dom.

Mor ble først offisielt underrettet om at Far satt på Grini i brev av 23 august 1940. (Vedlegg 1)

Det ble aldri oppgitt noen grunn for Husebyes arrestasjon. Trolig var det nok at Husebye var offiser og gjennom sin stilling var en leder med stor innflytelse.

Grini

Far beskriver oppholdet på Grini i brev til oss barna:

KJÆRE STEIN, RAGNAR OG ELLEN
FAR BOR I ET STORT HUS SAMMEN MED MANGE ANDRE. DET ER IKKE GULV I
HUSET. SENGENE "LIGGER" I TO HØYDER. DET ER OVER 140 VINDUER PÅ DEN
ENE VEGGEN. FAR TIL PER (LUDEMANN) "BOR" I KØY VED SIDEN AV MIG. FAR
GÅR I UNIFORM MED BLANKE KNAPPER PÅ. MOR ER EN TUR OG BESØKER MEG
HVER DAG, MEN NÅ VIL HUN VIST REISE TILBAKE TIL DERE. DERE ER VIST
FLINKE Å LEKE OG HJÆLPER TIL. STEIN MÅ VEL BEGYNDE PÅ SKOLEN OG
RAGNAR FÅR VEL LOV TIL Å VÆRE MED ENKELTE GANGER. HØRER DERE NU
ER NEDE HOS BESTEFAR OG BESTEMOR OG TANTE ANNE OG ONKEL ERLING.
DERE MÅ HILSE ALLE FRA MEG OG TAKKE FOR DET AT DERE FÅR VÆRE DER
MENS MOR ER BORTE.
DERE ER VEL UTE OG PLUKKER BÆR?
HÅPER DERE BLIR FLINKE TIL Å GÅ PÅ SKI TIL VINTEREN. FAR TENKER HAN
KOMMER TILBAKE TIL JUL.
ØNSKER AT DERE MÅ HA DET GODT
HILSEN FAR

Mor mente at arrestasjonen av far var uten grunn. Hun stilte opp på Victoria Terrasse, Gestapos beryktede hoved kvarter i Oslo, og forlangte overfor Untersturmfuhrer Bøhm at far skulle frigis. Det ble han ikke, men han ble overført fra å være politisk fange til krigsfange. Dette var den store forskjellen mellom å bli plassert i en konsentrasjonsleir med tvilsomt utfall, eller bli behandlet ifølge Genferkonvensjonen som krigsfange.

Til Tyskland

Etter nesten to måneder på Grini ble Husebye overført til Hvalsmoen oppsamlingsleir for norske offiserer i påvente av transport til krigsfangeleir i Tyskland.

Den 7 september 1943 gikk dampskipet D/S Isar fra Oslo med 612 norske offiserer om bord. D/S Isar var søsterskip til D/S Donau som ble beryktet for å transportere norske jøder til utryddelsesleire i Tyskland .

Om bord var også presten Asle Enger som frivillig ble med de norske offiserene i fangenskap. Jeg siterer fra hans bok "Frivillig fange":

"Så bar det nedover og nedover i skipet . Tilslutt helt foran i skipet, med kjølen rett under oss, og over dette noen planker som var lagt for å redde oss fra bunnvannet. Under plankene hørte vi rottene, som krøp og krafset. Vi måtte legge oss rett på tregulvet, og ikke før var vi kommet på plass, så gikk lyset, og resten av reisen til Øresund foregikk i stummende mørke. Vi sov i mørke. Vi spiste i mørke. Vi famlet oss frem til bøtta og fikk gjort vårt fornødne i mørke. Og flere ganger var vi sikre på at nå-nå er vi truffet av en torpedo".

I Øresund fikk de komme på dekk. Lyset fra det nøytrale Sverige virket forlokkende, men fjernt. Husebye var en meget dyktig svømmer og mente at det ikke skulle være noe problem med å ta seg inn til svenskekysten. Men han lot det være med tanken. Represaliene over for familien og offiserskollegene om bord kunne bli meget alvorlige.

De landet i Stettin i Polen. Videre ble de transportert med jernbane til de endelig var fremme i Schildberg.

Et etterlengt brev

Den 21 september 1943 sendte Røde Kors brevet til Mor:

"For ordens skyld skal vi herved meddele at vi i dag gjennom Oberkommando der Wehrmacht i Berlin har fått underretning fra General Liljedahl, om at den første transport med norske krigsfangne officerer som ble sendt fra Hvalsmoen, 612 officerer, er kommet vel frem til Tyskland. De befinner seg i Stalag XXI D/Z, Schildberg im Warthegau. Til Deres orientering kan nevnes at denne leir ligger ca 6 mil nord-øst for Breslau"

Schildberg

En tidligere pikeskole var rekvirert til krigsfangeleir for norske offiserer. De viktigste byggene i leiren var Seminar med plass til 630 offiserer, Gymnasiet med 290 og Skolen 100. Fangene var naturligvis underlagt streng disiplin og fikk lite mat, men led ingen direkte nød og ble ikke mishandlet. Forholdene bedret seg betraktelig da Danskepakkene begynte å komme regelmessig. De inneholdt det mest nødvendige av matvarer samt såpe og tobakk.

Kontakten med Norge var god det første året og det var mulig å få sendt klær, sko og faglitteratur nedover. Røde Kors laget lister over hva som var tillatt eller ikke. Eksportlisens måtte søkes! Ting som kunne forbindes med flukt var strengt forbudt som for eksempel sivile klær, våpen, kniver, kompass eller fremmed valuta. (Vedlegg 2)

Dagene ble lange, men de forsøkte å holde humøret oppe med felles aktiviteter som håndballspill, foredrag og til og med en revy. Det verste for fangene var tankene på de som var igjen hjemme i et okkupert Norge, og hva de kunne bli utsatt for. Ryktene fløy! Postgangen gikk noenlunde regelmessig, men ble strengt sensurert. Far ble ekspert på å skrive lange brev med små trebokstaver slik at også vi barn kunne lese brevene.

Gruppebilde fra Schildberg. Fange nr 1330 Harald Husebye i bakre rekke nr 2 fra høyre

AVS. FL. LTN HARALD HUSEBYE
KRIGS FANGE NR 1330, OFFLAG XXI C. Sem.
Schildberg, Wartheland
Tyskland.

TIL. STEIN, RAGNAR OG ELLEN
HUSEBYE.
YSET PR LILSBERG ST.
N. ØSTERDAL NORGE

Fra Schildberg. Revyen "Heimferd"- Går det ikke strykende- ?

Danskepakkene

Den første tiden i Schildberg var vanskelig. Det tyske mattilbudet var magert og inneholdt få kalorier. Fangene gikk sultne og tok av. Men så kom hjelpen fra Røde Kors. Pakker med mat og tobakk og "delikatesser". Flere land sendte hjelpesendinger, men spesielt var "Danskepakkene" velkomne. Det var den danske Admiralinde Borghild Hammerich som gjennom "Den norske damekomite", København, organiserte forsendelsen av danskepakker til norske krigsfanger i Tyskland og deres familier i Norge. Dette gjorde hun ved å få oppnevnt en dansk offiser av samme grad som den norske krigsfangen til å være hans "fadder". Far og Mor møtte fars fadder etter krigen og holdt kontakten i alle år. Den norskfødte Borghild Hammerich ble enke i krigens siste måneder. Hun ble senere gift med

pianisten Robert Rifling. Det har vært omtale i radio og TV av Borghild Hammerich og hennes innsats for Norge.

Vedlegg i en Danskepakke

Fra Schildberg til Luckenwalde

Da russerne begynte å nærme seg østfra tidlig i 1945, besluttet tyskerne å evakuere Schildberg og sende de norske krigsfangene til Luckenwalde som ligger omtrent fem mil syd for Berlin. Mesteparten av offiserene ble beordret ut på landeveien. En forferdelig marsj i kulde og vind. Etter hvert måtte mange gi avkall på mye av det de hadde brakt med seg. Pappesker og sekker lå strødd i veikanten etter at de hadde passert.

Husebye hadde mavesår og ble fritatt for marsjen. Men ble sendt med tog isteden.

Husebyes notater:

Fredag 19 januar 1945.

Det var bitende kulde og vind. Kl 1:30 Ordre om avmarsj fra Schildberg kl 2:30. Oppstilling kl 2:15. Avmarsj fra Schildberg av hovedstyrken kl 2:50. Resten avmasjerte ca kl 4 (16) til Gymnas. Ordre om avmarsj fra Gymnas til jernbanestasjonen ca 16:50. Avmarsj kl 18:30. Innlastet i godsvogner ca kl 18:45. Avreise fra Schildberg ca kl 20:35.

Lørdag 20 januar 1945

Hele natten i Ostrzeszow (polsk navn på byen Schildberg), hvorfra avreise kl 8:30. Ankomst Sarotchin kl 10:50. Meningen var at vi skulle videre til Posen, men en kollisjon mellom to tog bevirket til at vi måtte reise om Lissa.

Søndag 21 januar 1945

Etter nesten 1 døgn opphold avgikk toget søndag kl 9. Toget inneholdt adskillige vogner med sårede fra kollisjonen (visstnok 19 vogner). Lissa nådd kl 15:10.

På landeveien sås hele tiden en nesten uavbrutt rekke av kjøretøyer med evakuerende. Mange i åpne vogner. Tyskerne i Polen var livredde for de russiske styrkene som frigjorde Polen og etter hvert Øst-Tyskland. Russerne dro frem med ufattelig grusomhet mot tyskerne. (Sannsynligvis "Takk for sist").

Videre reise fra Lissa kl 15:50

Mandag 22 januar 1945

Kotbuss nådd kl 04:55. Avreise kl 08:30. Ankommet Halbe kl 11:35. Ankommet Schönewelde, en forstad til Berlin kl 15:15 og Tempelhof kl 22:35.

Tirsdag 23 januar 1945

Grossbeeren rangeringsat. kl 4:30. Derfra kl 12:40 (Ludwigsfelde kl 13:00)
Ankommet Luckenwalde Jbst. 13:45. Avmarsj til fangeleiren kl 15:50. Ankom til leiren kl 17:00. Bad, avlusing, undersøkelser i flere timer. Ankommet i Barakke 22 (syd) kl 23. Utpakking av bagasje m.m. (fikk litt kålrotssuppe ca kl 23)

Onsdag morgen kl 1:15, da lyset ble slukket. Brakken var ikke oppvarmet. Vandet var frosset.

Husebye sto rett opp og ned under togturen. De fikk ikke mat og nesten ikke drikke.

Luckenwalde

I Luckenwalde kom krigen på nært hold. Leiren var befolket med fanger fra flere nasjonaliteter, gjerne adskilt med piggtrådgjerde. Ikke alle ble behandlet som de norske. Russere ble behandlet ekstra dårlig. De norske prøvde å hjelpe dem med litt mat selv om de hadde lite selv.

Vedlegg 3 viser trange boforhold i fangebrakkene. Tegningen er hentet fra boken "I tysk krigsfangenskap", Gyldendal 1950

Nå og da så de hundrevis av bombefly på vei til Berlin. Hevnens time var kommet!

Den 21ste april forsvant de tyske fangevokterne og leirkommandoen ble overtatt av en interalliert politistyrke under ledelse av general Ruge.

Russerne kom en dag senere. Leiren lå i deres sone.

Hjemreisen

Far forteller:

"I maidagene 1945 var jeg fremdeles i Luckenwalde under russerne. Vi hadde fått ordre om å marsjere 25 mil til en by som het Swiebus. Derfra gikk det bredsporet jernbane helt til Murmansk. Heldigvis fikk vi bilskysst til nevnte by. Der ble turen avlyst og vi blev i stedet sendt til Liegnitz hvor vi var i ca 10 dager. Deretter ble vi sendt pr. Jernbane til et sted ca 38 km fra Torgau. Derfra gikk vi til Torgau ; en natt og en het dag. I Torgau ble vi hentet av amerikanere (negre!) som kjørte oss til en flyplass i nærheten av Leipzig. Derfra ble vi hentet av danskerne, som gav oss en strålende mottagelse i Danmark og fraktet oss hjem til Norge".

(Det hadde vært intense forhandlinger med Stalin om hva som skulle skje med de norske offiserene. Hadde de blitt ført til Russland, vet vel ingen om vi hadde fått se dem igjen.)

Det var tre danske passasjerskip som kom samtidig til Oslo med norske krigsfanger den 4de juni 1945. Det var "Holger Danske", "Melchior" og "Cimbria". Tusenvis av mennesker var møtt frem på kaia i Pipervika.

Det var ubeskrivelige øyeblikk for oss barna å kaste oss i armene på far da han kom ned landgangen etter all frykten og uvissheten vi hadde følt de to-tre siste årene.

Da vi gikk ut av havneområdet hadde bror Harald Stein og jeg et solid grep i hver vår hånd, og Ellen satt høyt til værns på Fars skuldre. Far hadde på seg en mørkeblå marineuniform som hadde sett sine beste dager, men jeg synes den var ubeskrivelig flott (selv om den luktet vondt). Noen store gutter ropte "Hurra!" Det var stort!

Så tok vi Gamlebytrikken til Mosseveien og bestemors hus.

Det var Fred!

Familiebilde fra juni 1945

Trondheim desember 2018

For barna Ragnar Eivind Husebye

NORGES RØDE KORS

INTER ARMA CARITAS

OPLYSNINGSKONTORET

OSLO, DEN 23.8.1943.

BANKPLASSEN 1
TELEFON SENTRALBORD 26970
TELEGRAMADR.: "RØDEKORS"

LI

Fru Målfrid Huseby,
Yset p.o.
pr. Ulfberg.

For ordens skyll vil vi få meddele
at vi den 21.ds.fikk underretning fra Grini
Hjelpfengsel om at Deres mann

Flyveløytnant Harald Huseby
befinner sig der som krigsfange.

Vi underrettet samme dag fru Huseby,
Mosseveien 24, her. Hun skulle snarest mulig
bringe inn til vårt kontor div. uniformsgjenstan-
der, og vi blev enige om at hun skulle sette
sig i forbindelse med Dem vedrørende enkelte
ting De skulle sende direkte til Grini.

Vi skal idag sende ham en Standard-
pakke inneholdende matvarer og tobakk.

De har også anledning til å sende ham brev, pakker
med klær, matvarer og tobakk.

Eventuelle pakker bør sendes i posten
med følgende adresse:

Krigsfange, löytnant Harald Huseby,
Det Tyske Sikkerhetspolitis Hjelpfengsel GRINI
om Hovedpostkontoret, Oslo.

Så snart noget nytt foreligger, skal
vi underrette Dem.

P.S. Pakkene går porto-
fritt, idet man
anfører "Krigs-
fangepost"

Erbödigt
NORGES RØDE KORS
for Oplysningskontoret

Dagmar Martens

NORGES RØDE KORS

INTER ARMA CARITAS

Under henvisning til den nedenfor gjen-
gitte bestemmelse, mottatt fra tillidsmannen for de norske
offiserer i Oflag XXI C, beklager vi å måtte meddele at vi
har måttet stryke endel av de på Deres søknad nevnte artik-
ler. Den øvrige søknad er idag videresendt til Næringsdepar-
tementet.

VIKTIGE BESTEMMELSER

PAKKER med skriftlige meddelelser til mottageren og med
gjenstander, som er forbudt eller som ved sin forpakkings-
måte søkes unndratt kontroll (alle slags fluktmidler),
blir IKKE LENGRE UTLEVERT.

Forbudte gjenstander er:
Penger av enhver art og valuta.
Sivile klær for krigsfanger (sivil-internerte unntatt) og
undertøy, som vil kunne anvendes som sivile ytterplagg
(pullover er tillatt).

Sanitetsarmbind for ikke-berettigede.
Våpen og våpenliknende verktøy, større lommekniver og
saks.

Ammunisjon og sprengstoffer.
Verktøy, som er egnet for fluktforsøk og sabotasje.
Hektografer, karbon-og kalkerpapir.
Kompasser, ryggsekker, landkart, fotoapparater, kikkerter,
forstørrelsesglass.
Elektriske lamper, fyrtøy, lunter, tennsnorer, voksllys,
stearinlys.
Sprit og sterke drikker.
Sprit i fast form, ildsfarlige gjenstander, varmeelementer.
Telefon-, bølgesender-og mottagelsesapparater og enkeltdel-
er hertil.
Legemidler i enhver form, vaselintuber, salmiakk (fast el-
ler oppløst).
Fruktsafter, kjemikalier, syrer.
Bøker og trykksaker av betenkelig eller anstötende innhold,
utenlandske aviser, bøker med kartinnlegg.
Papirmunnstykker for sigarer, sigarettpapir.
Annet ubeskrevet papir, notisbøker, brevpapir, brevkort.
Poteter.
Fyrstikker.

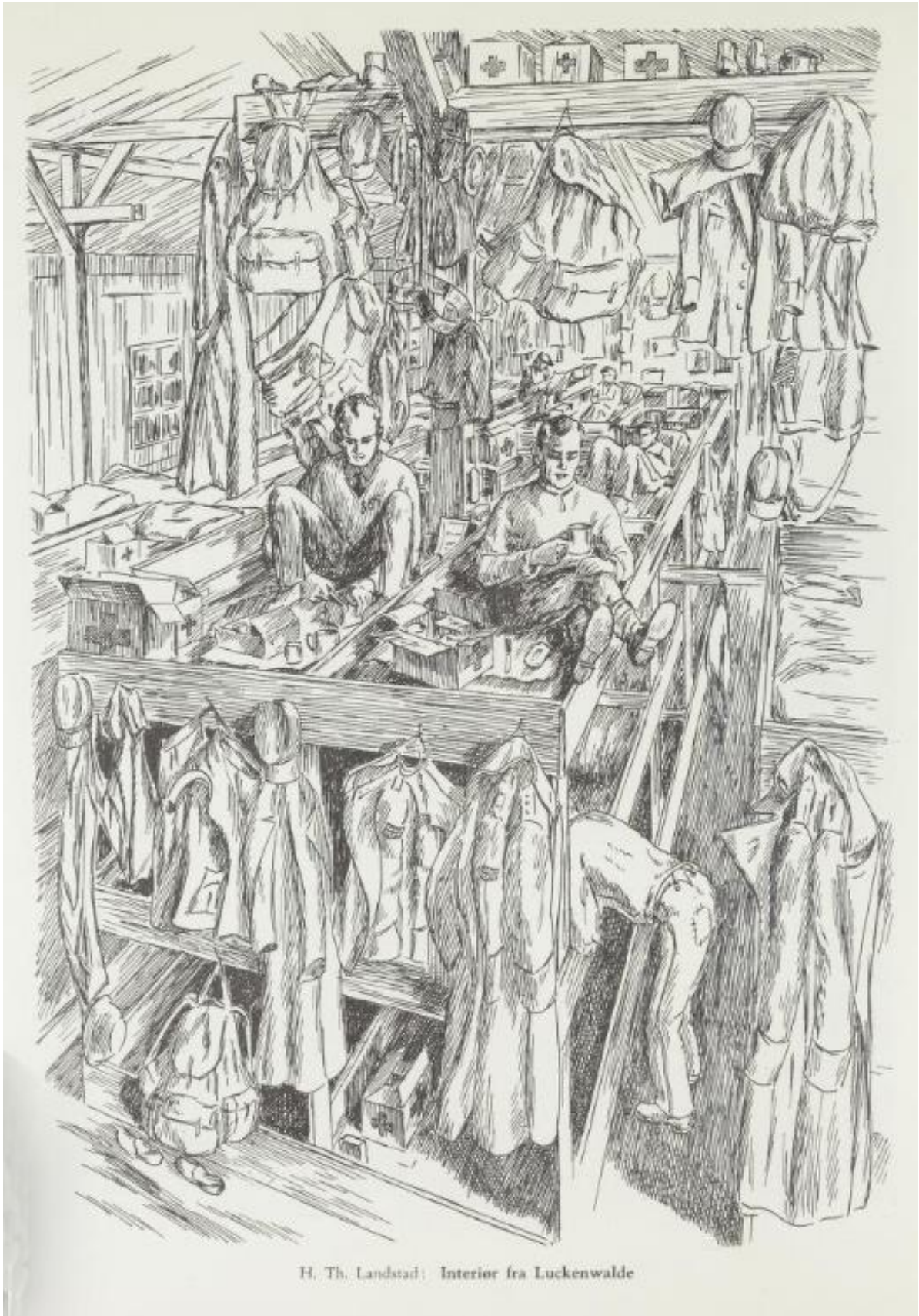
Obs BEMERKNING. ~~Bøker må sendes særskilt eller i Røde Kors~~
~~presangpakker.~~ *Bøker kan umiddelbart sendes direkte fra*

For å unngå tap og tyveri må pakkene være forsvarlig pak- *bokhandel*
ket og tilsnørt. *uten lisens*

P.S. Da De har såvidt langt fra
bokhandel, kan vi umiddel
separat pakke for 1 bok som
De da kan sende i posten som vanlig.

Erbødigst
NORGES RØDE KORS
for Opplysningskontoret

W. Arntsen

H. Th. Landstad: Interior fra Luckenwalde

Vedlegg 3: Interiør fra Luckenwalde. Fra boken «Norske krigsfangetegninger 1942-1945»